

Wageningen een Gifvrije Gemeenschap Verslag overleg 22 januari 2026, raadzaal 1, stadhuis Wageningen

Erik Jan Bijleveld (wethouder Duurzaamheid & Klimaat, Landschap & Groen en Mobiliteit gemeente Wageningen)

- Is blij met het initiatief voor deze campagne
- Gifvrij Wageningen is een mooie droom, maar hij denkt wel dat het kan
- Doel Bioregio Zuid-Veluwe (waarin Wageningen participeert) is het pesticidengebruik te laten dalen
- Acties vanuit de samenleving zijn belangrijk om het doel te bereiken
- De gemeente Wageningen heeft al een aantal maatregelen genomen (b.v. alleen nog gifvrije bossen bloemen kopen bij de pluktuin), maar er is nog zeker ruimte voor verbetering.

Jan Joost Kessler (Grootouders voor het Klimaat Wageningen)

- Wageningen Gifvrije Gemeenschap is een initiatief van Grootouders voor het Klimaat en het Platform Duurzaam Wageningen, geïnspireerd en ondersteund door het [Stroomgebied Zuid-Veluwe](#).
- We streven naar een gifvrije gemeenschap en een gezonde leefomgeving via een gebiedsgerichte aanpak.
- Residuen van pesticiden en pfas hopen zich op in de leefomgeving, waarvan vele toxisch zijn voor mens, natuur en milieu. [SPRINT-onderzoek](#): in huisstof meer dan 100 verschillende residuen van pesticiden.
- Het is belangrijk om naar de diverse bronnen te kijken: landbouw, bloemen- en bloembollenteelt en ook bestrijdingsmiddelen die gebruikt worden tegen ongedierte (waaronder anti-vlooienmiddelen bij honden en katten).
- Visie geformuleerd voor over 5 jaar: informatie en acties hoe we een gezonde, mooie leefomgeving kunnen realiseren en behouden o.a. door eigen keuzes; gifvrij is het nieuwe normaal; de hoeveel gifstoffen in onze leefomgeving is aanzienlijk gedaald; samenwerking met gemeenten, gelijkgestemde organisaties, waterschappen, bedrijven en supermarkten.
- Alternatieven voor gifvrij geproduceerd voedsel, bloemen en tuinplanten en milieuvriendelijke alternatieven voor ongediertebestrijding laten zien via brochures, websites, artikelen in kranten. Er zijn flyers beschikbaar voor deze 4 bronnen van gif met alternatieven, zie [Actie Wageningen gifvrij | Platform Duurzaam Wageningen](#).
- Er zijn ook belemmeringen: Beperkt gifvrij aanbod. Gifvrije alternatieven zijn vaak duurder en vaak niet goed herkenbaar. Regelgeving en toezicht voldoen niet meer (effecten van pesticiden worden individueel / per stof getest, terwijl er vaak cocktails van pesticiden in de praktijk gebruikt worden). De macht van de agro- en biotech industrie. Grond is (te) duur voor biologische landbouw.
- De strategie van de werkgroep richt zich op 3 pijlers: (i) Bewustwording (brochures, media-aandacht, lokale events); (ii) Samenwerking (met gelijkgestemde lokale partners, Biostad Zutphen en Stroomgebied Zuid-Veluwe; gemeenten en bedrijven); (iii) Beleidsbeïnvloeding (meetprogramma pesticiden, beleid rond bronnen van gifstoffen, ondersteunend beleid, zoals grondbeleid).
- Doel van deze bijeenkomst:
 - Wat zijn bestaande initiatieven die bij de campagne gifvrij aansluiten?
 - Hoe gaan we om met belemmeringen?
 - Hoe kunnen we het beste samenwerken en hoe maken we de meeste impact?

Ruben Soeteman en Ester Klein Hesselink (Rhine Spirits)

- De groep is gericht op het beleven van de Rijn als een natuurlijk levend systeem en ze maken wekelijks een duik in de Rijn.
- Ze hebben een fietstocht gemaakt naar de oorsprong en de monding van de Rijn, waarbij het Rijnwater voorbij Schaffhausen richting oorsprong steeds helderder en minder verontreinigd wordt.
- Rhine Spirits is ook verbonden aan het initiatief "[Drinkable Rivers](#)"
- Ze vinden het belangrijk om beter zorg te dragen voor de Rijn, waarbij Wageningen een voorbeeldfunctie zou kunnen vervullen door de beekdalen die uitmonden in de Rijn gifvrij te maken
- Er is interesse om ook te kijken naar de stromen / beken in het stroomgebied die uitmonden in de Rijn.

Martin Heutink (Biologische Kwekerij Bloemrijk)

- Gisteren waarschuwde de [NVWA](#) dat op geïmporteerde rozen en andere snijbloemen uit landen buiten de Europese Unie (EU) residuen (restanten) van gewasbeschermingsmiddelen aanwezig kunnen zijn. Dit levert voor mensen die met bloemen werken, zoals bloemisten, veilingmedewerkers en inspecteurs mogelijke gezondheidsrisico's op. Dat benadrukt maar weer eens het belang van gifvrij gekweekte (biologische) bloemen.
- Er zijn inmiddels een aantal positieve initiatieven: de gemeente Amsterdam gaat in plantsoenen en groenstroken alleen nog gifvrij gekweekte planten zetten. De gemeente Wageningen kiest in het seizoen voor biologische gekweekte bloemen. Lokale overheden kunnen dus een aanjaagfunctie hebben bij de verdere ontwikkeling van de biologische bloemen en plantensector.
- Biologisch gaat verder dan gifvrij, want is ook kunstmestvrij en SKAL gecertificeerd en om zeker te weten dat het gaat om biologisch gekweekte producten is SKAL-certificering belangrijk.
- Kwekerij Bloemrijk richt zich vooral op het westen van het land en de lokale markt.

Edo Caceres Salgado (Stroomgebied Zuid-Veluwe)

1. Hij kweekt zelf grondstoffen voor gifvrije cosmetica producten.
2. Komt uit Chili, waar regio's in belangrijke mate worden ingedeeld op basis van watersheds en is dus enthousiast over de Stroomgebied benadering.
3. Ook op de Veluwe zie je dat vroegere gemeenschappen georganiseerd werden rond stroomgebieden / beekdalen.
4. Het stroomgebied kent vijf actielijnen: (1) Beleving, (2) Economie, (3) Gezondheid, (4) Gemeenschap en (5) Uitwisseling. Het initiatief Wageningen Gifvrije Gemeenschap sluit aan bij [actielijn \(3\) "Gezondheid"](#). Daarbij staan nu twee speerpunten vermeld:
 - Gifvrije gemeenschap: Met de Grootouders voor het Klimaat, Drinkable Rivers, StreekWaar en Platform Duurzaam Wageningen voeren we campagne voor een gifvrije gemeenschap in het Stroomgebied.
 - Stromende beken, sponswerking en brandveiligheid: Samen met partijen in het gebied kijken we naar mogelijkheden om de beken en waterbel in ons gebied gezonder te maken en de sponswerking van de bodem te verhogen.
5. Het Stroomgebied Zuid-Veluwe is op 7 oktober 2025 officieel uitgeroepen tot [eerste Bioregio van Nederland](#). De gemeenten Arnhem, Wageningen, Renkum en Ede bundelen hun krachten met maatschappelijke partijen om samen te bouwen aan een eerlijk, gezond en duurzaam voedselsysteem. Daarin werken ze met boeren, bedrijven, inwoners, kennisinstellingen en de provincie Gelderland. Het doel van de bioregio is om te komen tot een vergroting van de lokale biologische productie en consumptie.

Andrea Swenne (Waterschap Vallei & Veluwe)

- Het waterschap is verantwoordelijk voor het waterbeheer in de regio Vallei & Veluwe. Dat betekent zorgen voor schoon water (o.a. via waterzuiveringsinstallaties), water van goede kwaliteit en goede biodiversiteit, voldoende water (water vasthouden) en bescherming tegen wateroverlast (b.v. na extreme regenval).

- Onder de Veluwe bevindt zich een enorm grote zoetwaterbel, die her en der tevoorschijn komt in sprengen of gebruikt wordt voor drinkwater winning.
- Knelpunten: de waterkwaliteit laat op veel plaatsen te wensen over en [voldoet niet aan de eisen](#) die door de [Kaderrichtlijn Water](#) (KRW) worden gesteld. Daarnaast zijn we niet goed voorbereid op extreme neerslag.
- Het waterschap kent het [programma waterbewustzijn](#), gericht op bewustwording van jongeren en het vergroten van hun handelingsperspectief.
- We meten relatief weinig bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater van de regio en dat komt doordat melkveehouderijen het landgebruik grotendeels bepalen.
- Een overgang naar meer akkerbouw zou de hoeveelheid bestrijdingsmiddelen in het oppervlaktewater kunnen vergroten, tenzij er gestreefd wordt naar een overgang naar gifvrije / biologische productie, bijvoorbeeld eiwitrijke peulvrucht gewassen (eiwit transitie).

Han te Ronde (Landbouwbedrijf De Oude Ronde op de Eng)

- De Oude Ronde teelt biologisch graan (rogge en gerst) en biologische asperges. Rogge wordt gemalen bij de Wageningse molen De Vlijt en geleverd aan Bakker Stroop. De gerst wordt onder andere door de Wageningse Stadsbrouwerij gebruikt als brouwergerst voor de productie van streekeigen bier.
- De droom van Han is een gifvrije Eng.

Resultaat discussiegroepen

Welke initiatieven lopen er al; welke belemmeringen zijn er en hoe kunnen die worden opgelost en hoe kunnen we samenwerken aan het gifvrij initiatief?

1. Gebrek aan betaalbare grond voor biologische telers. Oplossingen zoeken in gemeentelijk pachtbeleid en grondaankoop door de gemeenschap (community based grondfondsen); manifest opstellen over de problemen die biologische voedselinitiatieven ondervinden. Actief grondbeleid gemeente Wageningen: b.v. grond boerderij Breunissen komt vrij.
2. Aanbod gifvrij gekweekte (biologische) snijbloemen en tuinplanten is vrij klein. Oplossing: vragen naar gifvrije producten en in gesprek gaan met bloemenwinkels en tuincentra over vergroting aanbod gifvrij gekweekte bloemen en planten en deze een prominente – herkenbare plek geven binnen het aanbod. Het aanbod van gifvrij gekweekte producten promoten via flyers, websites, artikelen in nieuwsbrieven, kranten, etc. Er staan bij de [Actielijn 3 gifvrij voedsel en bloemen kopen](#) ook verkooppunten van gifvrije bloemen en voedsel genoemd in de gehele regio. Dit een goed startpunt voor gifvrije keuze.
3. Versteende tuinen. Oplossing: bewustwording over gifvrij tuinieren en vergroten biodiversiteit stimuleren, b.v. via het promoten van het [10-puntenplan Groei en Bloei](#), [actie steenbreek](#), aan particulieren gratis adviezen geven over een klimaatvriendelijke en gifvrije groene inrichting van de tuin door hoveniers of tuintolken.
4. PR en communicatieplan. Er is gebrek aan kennis over gifvrije alternatieven voor bestrijding van onkruid, ziektes en ongedierte. We moeten de aandacht trekken van non-believers die nog niet geloven dat hun eigen handelen er iets toe doet. Voor een ‘sense of urgency’ zijn de kernwoorden daarbij Gezondheid en Zelfvoorzienendheid. Het laatste wordt steeds actueler. Dat raakt ook aan de noodzaak tot lokale voedselstromen. Daarnaast is waterkwaliteit steeds meer een kernwoord en aandachtspunt. Oplossing: bewustwording vergroten door betere communicatie (klein beginnen en veel herhalen), b.v.
 - Er zou een groot PR-plan moeten komen dat uitgevoerd kan worden en dat gericht zou moeten zijn op het informeren van burgers, maar ook studenten, leerlingen en docenten, (van middelbare scholen tot vakscholen en universiteiten) over wat er allemaal gebeurt in Wageningen op het gebied van biologische teelt zonder gifstoffen, groen tuinieren, hoe de kwaliteit van de Rijn te verbeteren, biodiversiteit vergroten, etc.

- Inwoners stroomgebied informeren via websites en folders Gemeente Wageningen, Stroomgebied Zuid-Veluwe en Platform Duurzaam Wageningen;
 - door actieweek/maand gemeente (april: de maand van de groene tuin);
 - striktere toepassing richtlijnen volkstuinen De Eng en het promoten van alternatieven;
 - politiek debat in gemeente over voedsel en gezondheid (maart gemeente Ede)
 - aandacht voor het gifvrij initiatief via korte krachtige artikelen in de nieuwsbrieven van gelijkgestemde organisaties. Daartoe hebben we een eerste basis tekst nodig dat ons initiatief en bovenstaande bij elkaar brengt
 - serie artikelen in de Stad Wageningen met handelingsperspectieven
 - we hebben een communicatiedeskundige nodig en iemand die informatiemateriaal kan vorm geven
- Al deze activiteiten samen moeten de bevolking duidelijk maken dat ze in een bijzondere regio wonen, waar gewerkt wordt om de leefomgeving gezonder te maken en prettig om in te wonen door het landschap en biodiversiteit die daarbij hoort.

5. Biologisch voedsel is relatief duur. Oplossing: inkomensafhankelijke bijdragen vragen bij zelfoogsttuinen (b.v. de Wilde Peen) of de rijkere deelnemers vragen voor 2 huishoudens te betalen en één gratis oogstabonnement aan te bieden aan huishoudens die gebruik maken van de voedselbank (zoals in Zutphen).
6. Gebruik maken van het concept bioregio
 - Stroomgebied Zuid-Veluwe is door de regering erkend als eerste bioregio in Nederland. Als politieke partij en/of lokale organisatie kan je hier gebruik van maken, mits je de goede termen gebruikt en ingangen kent. De samenhang tonen geeft aan wat je gemeen hebt en helpt ook de aard van de gemeente Wageningen en het stroomgebied te definiëren. Het profileren kan helpen om Wageningen onderscheidend te maken t.o.v. andere regio's.
 - Voor subsidies, communicatie doelen intern en naar buiten toe.
 - Volgens Edo is de grootste belemmering dat in de bioregio producenten niet samenwerken, er ontbreekt samenhang. Oplossing: In communicatie samenwerken. De samenhang geeft aan wat je gemeen hebt en helpt ook de aard van de gemeente Wageningen en het stroomgebied te definiëren. Het profileren kan helpen om Wageningen onderscheidend te maken tov andere regio's. We kunnen bouwen op het feit dat Zuid Veluwe de eerste erkende ecoregio in NI is.
7. Regelgeving
 - Regelgeving / wetgeving / vergunningverlening rond gifvrij is van groot belang om producenten aan normen te houden. Het is ook ingewikkeld en een kat en muis spel om regels te omzeilen
 - Anderzijds is van belang wat de norm moet / kan zijn van gifvrij of biologisch, en hoe je vertrouwen genereert bij burgers dat een product gifvrij is.
 - Skal certificering is niet haalbaar voor kleine producenten. Bij bioregio past het laten certificeren als collectief, maar dat is in Nederland nog niet goed mogelijk
 - Striktere toepassing richtlijnen volkstuinen De Eng en het promoten van alternatieven
 - In Stroomgebied wordt het concept Participatief Garantie Systeem gebruikt (PGS), een soort lokaal logo, dat op den duur hopelijk erkend wordt als een betrouwbare norm.
 - Een mogelijkheid zou kunnen zijn om te streven naar een lokaal label, conform als voorbeeld [UNSER LAND - Lebensmittel und Engagement für die Region](#).
8. Samenwerken met Gemeente Wageningen, Stroomgebied Zuid-Veluwe, onderwijsinstellingen (WUR, MBO, b.v. Groenhorst College Ede, ..), Groei en Bloei (10-puntenplan), Waterschap, Woningstichting, Idealis, ..